

Rosteme společně!

1. POMOC – MAX SKÁČE NA KAŽDÉHO NÁVŠTĚVNÍKA! Náš pes Max, šestnáctiměsíční kříženec německého ovčáka, je vlastně docela hodný pes. Problémy nastanou, jen když přijde návštěva. Jakmile se ozve zvoněk, rozeběhne se k domovním dveřím. Štěká, vrčí, vyskakuje na dveře a jako pomínutý se otáčí kolem své osy. V podstatě už

nemůžeme pozvat žádnou návštěvu dál, dokud psa nezavřeme. A i to je čím dál problematičtější, protože začíná vrčet dokonce i na nás, když ho chceme vzít za obojek a odvést ode dveří. Jakmile se návštěva usadí v obýváku, psa vypustíme, ten se k ní nejprve vrhne, potom se ale uklidní a lehne si v předsíni. Odtamtud hosty bedlivě pozoruje, ale jakmile se

zvednou a chystají se k odchodu, začne znovu vrčet.

ODBORNÁ RADA

U Maxe by určitě bylo velmi vhodné zavést jasná pravidla soužití a důsledně trvat na jejich dodržování. Když to nepůjde jinak, třeba i velmi důrazně. Max je zjevně toho mínění, že právě on smí ná-

do domu, by si měl pro sebe rozhodně ponechat člověk. Pes by se měl v té době chovat spíše klidně a nechat jednat své lidi. Pokud tomu tak, jako v případě Maxe, není, je možné, že majitelé ho nepřímo povzbuzovali k tomu, aby převzal úlohu přijímání návštěv. Možné také je, že Max sám sebe považuje za natolik důležitého, že z toho pro něj vyplývá jasné právo a důvod tuto důležitou úlohu převzít.

Co s tím? Nejprve by Maxovi mělo být v domě vymezeno jeho stálé místo. Mělo by se nacházet uvnitř obytných prostor, ale nemělo by to být takové, které ze psího hlediska patří k „privilegovaným“ (například v blízkosti vstupních dveří, na místech, kudy lidé nejčastěji procházejí, s dobrým výhledem do zahrady nebo na dvůr atd.). Pro zvíře má velký význam také to, že je v jeho blízkosti uskladněna potrava, nebo když se tam jí. Pes reaguje mimo jiné agresivně tehdy, pokud se v okolí nacházejí nějaké podobné zdroje. Pak by se pes měl naučit odejít na toto místo vždy, když mu to jeho majitel přikáže. Zpočátku by na ně měl být naváděn za pomoci pamlsku, použijeme třeba povel „na místo“ nebo „košíček“, a když tam pes přijde, je odměněn pamlskem a dostane povel „volno“ nebo „běž“.

V následujících dnech je třeba tento cvik několikrát denně opakovat. Potom by měl být pes poslán na místo už jen tímto povelem a znamením rukou. Měl by se sám od sebe odebrat tam, kam má, teprve potom dostane kýžený pamlsk. A měl by tam zůstat tak dlouho, dokud od člověka neuslyší povel „volno“ nebo „běž“. Pokud se pes bez dovolení zvedne a chce opustit vykázané místo, měl by být důsledně odveden zpátky, v tomto případě dobře poslouží kousek šňůry na prádlo nebo krátké vodítko, za něž bude vrácen - aby nebylo nutné ho táhnout přímo za obojek. To vše by se mělo nacvičovat nejprve bez dalšího rozptylování. Cílem je, aby se pes na daný povel odebral na místo, i když přijde návštěva, a zůstal tam tak dlouho, dokud nedostane povel, že smí místo opustit. Přirozeně si to vyžádá hodně tréninku a hlavně důslednosti. Zpočátku možná bude nutné, abyste návštěvku prováděli ve dvou: jeden bude se psem nacvičovat pobyt na jeho místě, případně ho korigovat, pokud se pokusí vstát, druhý pustí návštěvu dál. Bylo by chybné, kdybyste tam svého psa sice odkázali, ale on by vstal, jakmile byste se vydali směrem ke dveřím. Pro všechno, co se svým psem budete dělat, platí: dbějte na korektní provedení svých povelů, zůstaňte soustředěni na věc. I když se

paralelně s tím budete muset zabývat něčím jiným, poočku psa pozorujte, abyste ho mohli co nejrychleji korigovat.

2 BONNY SE PO SPATŘENÍ JINÉHO PSA MĚNÍ V DRAČICI

Bonny jsme dostali od jedné organizace na ochranu zvířat ve stáří rok a půl a na smrt nemocnou. Byla nám předána coby kříženec bernského salašnického psa. Později však vyšlo najevo, že se jedná o křížence nějakého pasteveckého plemene. Za vynaložení velkého úsilí a lásky se nám ji podařilo vyiplat. Zpočátku ani nechtěla ze zahrady do domu, byla vystrašená a nedovolila, aby se jí někdo dotýkal. V průběhu času se z ní však stal celkem sebejistý pes. Nyní však začínají jiné problémy, a to při setkáních s jinými psy na ulici, a to přestože, jsme s ní úspěšně složili zkoušky doprovodného psa. Když potká jiné psy, začne vyvádět, počíná si zcela nezkontrolovatelně a my nad ní úplně ztrácíme kontrolu.

ODBOBNÁ RADA

V tomto případě se pes v důsledku velké svobody a nedostatečně stanovených pravidel ze strany majitele dostal na příliš vysokou pozici v rámci rodiny. Zařídil se podle toho a chová se přesně tak, jak se patří na vysoko postavené zvíře ve smečce. Na majitelích nyní je, aby pracovali na určení pozic v rámci rodiny, to znamená, že by měli znovu převzít svou vedoucí pozici. Jak? Třeba i tím, že psu zruší některá pro něj důležitá privilegia. K tomu je nutné zvíře bedlivě pozorovat, aby přišli na to, které věci jsou pro něj skutečně důležité. Ty by pak pes neměl mít už nikdy k dispozici, od té chvíle budou vyhrazeny člověku. Pokud má pes například své nejoblíbenější místo k ležení na křesle v obývacím pokoji, od té chvíle tam bude sedávat člověk. Pokud je pro psa důležité vždy se vhrnout ze dveří ven jako první, odtud by měl čekat a procházet by měli nejprve lidé.

Dbát by se mělo také na to, aby se nevycházelo vstříc požadavkům psa na člověka. Pokud pes například štěká, když chce, aby si s ním jeho lidé začali hrát, ti by to v té chvíli neměli udělat, nýbrž naopak jeho štěkot ignorovat. Hrát by si s ním

vstěvu uvítat jako první, že má rovněž právo posoudit, zda je návštěva v pořádku, a v tom případě jí dát „povolení“ ke vstupu. Pokud se jeho lidé snaží dostat před něj nebo ho zadržet třeba tím, že ho začnou chytat za obojek, brání své domnělé právo a své lidi se snaží usměrnit třeba i vrčením. Když pak už jsou návštěvníci v domě, kontroluje, zda se chovají tak, jak mají, přičemž kdyby tomu tak nebylo, je připraven jejich chování kdykoliv usměrnit podle svých představ. I když je Max jinak hodný pes, takovému chování by majitelé měli zabránit, protože koneckonců právo přivítat návštěvu a rozhodovat o tom, kdo smí a kdo nesmí

Velký rádce Světa psů

měli začít teprve tehdy, když se pokojně uloží na své místo a oni ho pak ke hře vyzvou. Od této chvíle by pes měl přiměřeně reagovat na výzvy ze strany člověka, zatímco výzvy psa budou ignorovány. Zároveň by měl být pes v rámci domácího společenství konfrontován s jasnými pravidly. Měl by například okamžitě a korektně provádět povel „Místo“. Pokud to nedělá, rozhodně by rozkaz neměl být dáván tak dlouho, až se pes konečně po bůhvíkolikáté uráčí vydat na své místo. Rozkazy se zásadně dávají jen jednou, jinak se pes naučí, že je dovoleno je ignorovat, protože člověk je beztak bude dávat tak dlouho, než je splní. Možná to dokonce vzdá a pes zjistí, že s ignorováním povelu může mít úspěch, že to, co se po něm žádá, není nutné vykonat.

V očích psa tak člověk přestává být vedoucí osobou, když nedisponuje vlastnostmi k tomu potřebnými a navíc snadno povolí. V případě Bonny lze navíc doporučit, aby v budoucnosti nedostávala jídlo jen tak automaticky do misky, ale aby před krmením musela udělat něco, čím si ho zaslouží. Ano, čtete správně, pes by měl pracovat, aby se dostal ke zdroji potravy. Nechejte ho, aby si na povel třeba lehl nebo sedl, a dejte mu za to jeho jídlo jako odměnu. Klidně ho můžete rozdělit do několika dávek v průběhu celého dne. Pro psi zažívání je beztak mnohem zdravější, když dostane postupně několik malých porcí než jednu nebo dvě velké dávky. Navíc se zvířeti dostane smysluplného zaměstnání, musí přemýšlet o tom, co se od něj očekává, jak se má chovat, aby se dostalo ke kýžené potravě, zkrátka je duševně i tělesně zatěžováno a svůj život nepromarní v neplodné nuditosti a nečinnosti. Nejlepší na tom však je, že se naučí, že se mu vyplatí přijímat rozkazy člověka a korektně je vykonávat. Pokud budete například požadovat, aby se váš pes odebral na místo, a on tak bude činit váhavě a velmi pomalu, dostane se mu jen krátké slovní pochvaly. Pokud však povel splní okamžitě a rychle, výrazně až přehnaně ho pochvalte a navíc mu ještě dejte přímo ze své ruky pamlskek.

Nejprve se svým psem uvnitř domácího společenství procvičujte takové věci jako povely sedni, lehni, místo, k noze a podobně. Důsledně odměňujte žádoucí chování, vyhradte si pro sebe důležitá privilegia a chovejte se stále klidně a uvolněně. Jakmile zaznamenáte kýžené úspěchy, pokračujte úkoly mimo domov. Postupně při tom stupňujte rušivé podněty, ale vždy tak, abyste vy i váš pes zažívali pokud možno co nejčastěji úspěch. Zjistíte, že s postupem času začnou pro-

cházky probíhat ve stále uvolněnější atmosféře, protože budete umět se svým psem lépe komunikovat, on se stane pozornějším a vy ho budete moci mnohem více chválit, jakmile se cviky postupně zažijí a budou „fungovat“ v praxi. Při tom mějte vždy na paměti, že mezi vycházkou a výcvikem neexistuje žádný rozdíl. Rozhodující je důslednost v běžném životě a je úplně jedno, zda je to uvnitř domu, nebo venku.

Nezbytným předpokladem toho, aby se z vašeho psa stal dobrý průvodce schopný obstát ve společnosti, je, abyste si k němu vytvořili pevný vztah založený na důvěře. Tím není myšleno jen to, že zvládnete povely jako sedni, místo, ke mně nebo k noze, nýbrž také to, že pes se bude chovat, jak si přejete vy v běžných, ale důležitých situacích každodenního života. Tedy že například bezpečně uposlechne povelu sedni i na větší vzdálenost místo toho, aby se rozběhl na silnici, když tam uvidí třeba děti, kočku nebo jiné psy. Koneckonců odpovídáme přece i za jeho bezpečnost, převzali jsme přece za něj kompletní zodpovědnost.

Majitele pes musí akceptovat v roli šéfa

K tomu patří i to, že vás pes bude akceptovat jako vůdčí osobnost a že vás bude vnímat pozitivně. Záleží tedy jen na vás, zda mezi sebou a svým psem dokážete vybudovat základní vztah a rozvíjet ho tak, že výsledkem bude orientace psa a jeho ochota promptně se řídit vašimi pokyny, protože z toho bude mít přirozenou výhodu pro sebe a bude se cítit dobře. To platí přirozeně pouze tehdy, pokud se ke svému psu chováte přiměřeně, to znamená, že s ním jednáte tak, jak to odpovídá jeho druhu, poskytnete mu jistotu a vytvoříte bázi vzájemné důvěry, na

níž jste doposud nikdy neselhali a kde neselžete ani v budoucnu.

Takový pozitivní vztah mezi vámi a vaším psem vytvoříte nejlépe právě tím, že zaujmete jasnou vedoucí pozici.

Jistota a suverenita

Je třeba, abyste po většinu času vyzařovali jistotu a suverenitu. Zvláště to platí pro vaše chování uvnitř bytu. Pokud máte problémy se svým psem už u vás doma (ať už proto, že není ochoten zůstat na své dece, když se zrovna vrátí z procházky v dešti a vy jste ho vytřeli dosucha, nebo když vyskakuje na návštěvu, která přišla, nebo že nepřijde, když ho přivoláváte ze zahrady, případně se od vás nechce nechat vykartáčovat nebo učesat), není divu, když se pak o to víc bude prozrazovat mimo dům.

Stanovte tedy pro psa uvnitř domácnosti jasná pravidla. Co smí, co nesmí, případně jaké jeho chování si přejete a jaké ne. K tomu může patřit třeba to, že si bude udržovat odstup od stolu, když budete jíst vy, místo toho, aby vám strkal nos do talíře, může sem patřit také skutečnost, že si nebude moci sám od sebe vzít jako hračku jakýkoli váš předmět, který se mu zalíbí, tedy například vaše boty.

Pes je pes!

Především se snažte nepřenášet žádné sociální projevy z člověka na psa. Koneckonců potřeby a tím pádem také způsoby chování psa a člověka nejsou identické. Dítěti můžeme vysvětlit, že zvuky ozývající se v noci jsou způsobeny bouřkou nebo špatným počasím, psovi ne. Když budete na psa konejšivě promlouvat, ten si to může vysvětlit po svém: Je správné, že mám strach, všechno je to tak tajemné a vzbuzující hrůzu. Raději budu registrovat jen to, že pán považuje celou situaci za nezvyklou a možná hrozivou. A vy skutečně reagujete jinak než obvykle, totiž rozrušeně, zvíře u vás postrádá známou suverenitu a klid.

Vždyť i u lidí se setkáváme s rozdílnými reakcemi na zdánlivě stejné situace. Totéž platí i pro vašeho psa, i on má svou vlastní osobnost - a je na nás lidech, abychom ji dokázali analyzovat a své způsoby chování přizpůsobit podle něho. Existují psi, kteří více než na hlas reagují na „řeč těla“, rovněž je možné, že reakce psa na hlas nebo gesta bude závislá na situaci. Jedno však mají všichni psi společné: reagují velmi citlivě na přenos nálad. Právě tento fakt mnoho lidí podceňuje nebo vyhodnocuje nesprávně. Pes pozná, jestli je vaše chování autentické nebo ne, zda něco míníte vážně, nebo „jenom jako“. Pokud

tedy sami nejste o tom, co právě děláte, přesvědčení, nesmíte se divit, že to psa znejistí, protože pak je rozpolcený: mám to udělat, nemám to udělat? Nebo: můj člověk váhá, tak se raději budu také držet zpátky. A jeho reakce potom bude váhavá, případně vůbec žádná. Rychle zapomeňte tedy na to, že byste hráli někoho, kým nejste.

První krok: ovladatelnost doma

Nejdříve zaujměte jasnou vedoucí úlohu v rámci svého bytu. Řekněte a ukažte svému psu, že existují způsoby chování, které nejsou žádoucí, a naopak takové, které jsou žádoucí velmi. Jiné zase jsou pouze trpěné. Později už tento základní názor neměňte a držte se předem stanovených zásad. Váš pes se zkrátka musí naučit chápat, co po něm chcete, co rozhodně nesmí a jaké chování mu budete tolerovat. Princip je „ano“, „ne“ nebo „je mi to jedno“. První chování si přejete a odměňujete ho pochvalou nebo pamlskem. Například když váš pes přijde na zavolání. „Ne“ nebo třeba „Fuj“ znamená nežádoucí chování, kam patří mj. požívání čehokoliv, s čím se pes setká (mohlo by to být i nebezpečné), a proto ho člověk komentuje jasným „Ne“, „Fuj“ nebo korigujícím chováním. A „je mi to jedno“? Takové chování my jako lidé ignorujeme a tím pádem nijak nekomentujeme (pro názornost: pes se probíhá s hračkou v tlamě po bytě nebo po zahradě, vyhazuje ji do výšky, válí se s ní po podlaze apod.). Nehrajte si ale na „vrchního dozorce“, který od rána do večera psa sleduje a komentuje každý jeho projev. Jinak budete v očích psa působit jako nedostatečně suverénní. Tím, že mu budete věnovat tolik pozornosti, nevědomky posílíte jeho důležitost a on se ocitne v centru rodiny. Spíše byste měli poočku psa sledovat, aniž by si to uvědomoval, a pak ve správné chvíli použít pochvalu, výtku nebo nezáměr. Pes si tak o vás a vašich schopnostech vytvoří dojem, že jste vševedoucí, neboť se buhvíjak dozvíte o všem, jak se na správného šéfa patří.

Postarejte se o bezpečnost!

Když zde popisujeme vůdčí roli člověka, popisujeme také takové pozitivní vlastnosti, jako jsou přejímání zodpovědnosti a zajištění bezpečnosti. To všechno podporuje klidné soužití. Rozumí se tedy samo sebou, že nejde o to psa neustále utlačovat, zacházet s ním hlasitě nebo příkře. Právě vůdcovské kvality spočívají v tom, že probíhají klidně, uvolněně a vypočitatelně. Pečlivě volte tón svého hlasu, pochvala by se měla jasně odlišovat

od výtky, ovšem ne co se týče intenzity hlasu, ale primárně tónu hlasu, přičemž pochvala by měla být vyslovována přátelsky a spíše vyšším tónem a pokárání rozhodným hlubším tónem. Stejně je to s řečí těla, pochvalu doprovází uvolněné držení těla a přátelský pohled, výtku pak podtrhneme spíše imponujícím držetím těla a vážným pohledem. Také celková nálada by měla odrážet vážnost jednání.

Co je pro psa důležité?

Jistě neexistuje žádný stoprocentní recept, po kterém bychom mohli jednoznačně sáhnout a psa uvnitř domu konfrontovat se vším, co jsme někdy někde slyšeli nebo četli. Znamená to, že daný pes může mít privilegia, která jsou pro něj osobně důležitá, a taková, která pokládá za méně důležitá. Na každého psa je v nutno pohlížet individuálně, určitou roli v preferencích může hrát i plemeno psa. Pro psa, který je založen spíše teritoriálně, může být nepoměrně důležitější, aby měl uvnitř domu místo, které mu zaručí dobrý přehled, než to, že po úzké stezce smí pobíhat před svým majitelem. Pro psa, který má tendenci bránit kořist, může být mnohem důležitější mít vládu nad svou miskou a hračkou než prodrat se v autě nahoru na sedadlo. Vyplatí se „protipůsobit“ na psa právě na místech, která jsou pro něj důležitá, a nezdůrazňovat ty věci, které pro psa beztak moc důležité nejsou. Protože právě to pes dobrovolně rád přenechá lidem a ještě tím podtrhuje svoji velkorysost

týkající se pro něj nedůležitých privilegií a tím také nadřazenou pozici. V opačném případě je na člověku, aby privilegia, jimž pes přikládá největší důležitost, omezoval nebo dokonce úplně zrušil, protože tím mu dává jasný signál: co je důležité, to je určeno pro mě, a věci spíše nedůležité lze přenechat tobě.

Jasná pravidla usnadňují vazbu

Ve vztazích mezi člověkem a psem je tedy třeba dbát na to, aby byla stanovena jasná pravidla vzájemného spoluzítí a ta aby byla oběma stranami striktně dodržována bez stresu, paniky nebo přílišného tlaku či dokonce fyzické konfrontace. Pro dlouhodobě dobré vztahy mezi člověkem a psem je důležité rozváznuté jednání, z něhož lze usuzovat na vážnost, správné používání pochvaly a pokárání v nejvhodnější chvíli a vypočitatelné, suverénní jednání člověka. Uvědomte si prosím, že když psu tato přesná pravidla chybějí, je pro něj neuvěřitelně těžké chovat se uvolněně a soužití je zakrátko plné stresu pro psa i lidi kolem něho. Umožněte sobě i svému psu klidný život bez stresů tím, že budete důsledně trvat na oboustranném dodržování daných pravidel. Jistě sami nejlépe víte, jak nebezpečně může stres působit na lidské zdraví. To platí pochopitelně také pro naše psy. Čím více budou v napětí, a může se jednat o napětí pozitivní stejně jako negativní, tím náchylnější budou k nemocím, protože trvalým stresem trpí celý imunitní systém. ■

Perdita
Lübbe-
Scheurman,
Pší akademie
Darmstadt